

Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland

Slachten, wegen en classificeren van varkens

Slachten, wegen en classificeren van varkens

Het slachten, wegen en classificeren van varkens is aan strikte regels gebonden. Deze regels zijn nationaal vastgelegd in de Regeling Marktordening Vlees en gelden voor slachterijen die gemiddeld meer dan 500 varkens per week slachten.

Het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) is verantwoordelijk voor het beleid ten aanzien van het slachten, wegen en classificeren van varkens en runderen. De regels hieromtrent zijn vastgelegd in de Regeling Marktordening Vlees. De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl) voert deze regeling namens het ministerie van LNV uit. Het Kiwa CBS voert in opdracht van RVO.nl de classificatie daadwerkelijk uit en controleert of het slachten en wegen op correcte wijze wordt uitgevoerd. Hiermee wordt oneerlijke concurrentie tussen de slachterijen tegengegaan en weet de varkenshouder of handelaar dat het slachten, wegen en classificeren volgens de voorschriften gebeurt.

De meeste varkens worden afgerekend op basis van het aantal kilo's geslacht gewicht en de kwaliteitsklasse. Van belang is te weten wat bedoeld wordt met 'geslacht gewicht' en hoe dat wordt bepaald. Daarom schrijft de Regeling Marktordening Vlees voor wat wél en wat niet van het karkas verwijderd mag worden vóór het wegen. Het gaat erom dat de leverancier van de vleesvarkens krijgt uitbetaald waarop hij recht heeft.

Identificatie

Een be- of verwerker draagt er zorg voor dat de ontvangen slachtvarkens tot en met het tijdstip van weging identificeerbaar blijven. Varkens worden voorzien van een slachtblik voordat ze het varkensbedrijf verlaten. Hierdoor blijft het mogelijk de varkens te herkennen tot en met de weging.

Slachten

In de Regeling Marktordening Vlees staat een opsomming van alle delen die voor de weging verwijderd mogen worden en de daarbij geldende voorwaarden. Als vóór de weging meer delen worden afgesneden dan is toegestaan, dan moet het gewicht daarvan worden bijgeteld. De slachterij is verplicht een correctie toe te passen zoals deze is vastgesteld door de classificateur van Kiwa CBS.

Wegen

Bij het bepalen van het geslacht gewicht is correcte werking van de weegapparatuur van groot belang. Daarom moet deze apparatuur aan bepaalde eisen voldoen. De weeginstallatie en de daarbij behorende toetsgewichten moeten ten minste eenmaal per drie jaar door het Nederlands Meetinstituut (NMI) of door een door NMI erkend bedrijf worden gecontroleerd. Van deze controle dient een geldig kalibratierapport op de slachterij aanwezig te zijn. De toetsgewichten (voorzien van geldig ijkmerk) worden gebruikt tijdens de dagelijkse controle die Kiwa CBS uitvoert op de correcte werking van de weegschaal. Verder moet bij de weging de plaats en de datum worden afgedrukt. Daarnaast moet ook de identificatiecode of het volgnummer of het individuele nummer van het vleesvarken worden afgedrukt.

Beperken van gewichtsverlies

In de Regeling Marktordening Vlees zijn twee bepalingen opgenomen om gewichtsverlies in de slachtlijn te beperken. Gewichtsverlies is immers in het nadeel van de leverancier.

De eerste bepaling gaat over het tijdstip van slachten. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen de aanlevering van varkens vóór en na 14:00 uur. Varkens die vóór 14:00 uur bij een slachterij worden aangevoerd, moeten dezelfde dag nog geslacht worden. Varkens die na 14:00 uur worden aangevoerd, moeten zo spoedig mogelijk na het tijdstip van aanvoer worden geslacht, maar in ieder geval de eerstvolgende werkdag vóór 12:00 uur. Om te kunnen controleren of de varkens op tijd geslacht en gewogen zijn, moet degene die varkens op een slachtplaats aanvoert of laat aanvoeren het tijdstip van aankomst onmiddellijk op het vervoersdocument vermelden.

Als varkens vóór 14:00 uur zijn aangevoerd en op de eerstvolgende werkdag vóór 12:00 uur zijn geslacht, dan moet het warm geslacht gewicht met 1,25% verhoogd worden. Zijn de varkens na 12:00 uur geslacht, dan moet het warm geslacht gewicht verhoogd worden met twee keer 1,25% en vervolgens met 1,25% per dag dat de varkens langer blijven liggen. Dit geldt ook voor overliggers in het weekend. Bij varkens die op vrijdag vóór 14:00 uur worden aangevoerd en maandag vóór 12:00 uur geslacht worden, moet het warm geslacht gewicht dus verhoogd worden met drie keer 1,25%.

Als varkens na 14:00 uur zijn aangevoerd en de eerstvolgende werkdag na 12:00 uur zijn geslacht, dan moet het warm geslacht gewicht met 1,25% worden verhoogd en vervolgens met 1,25% per dag dat de varkens langer blijven liggen.

De tweede bepaling heeft betrekking op het tijdstip waarop het karkas wordt gewogen. Naarmate de weging langer op zich laat wachten treedt immers gewichtsverlies op. Daarom is voorgeschreven dat het geslacht gewicht uiterlijk binnen 45 minuten na het steken wordt bepaald. Als deze termijn met 20 minuten of minder wordt overschreden, moet de slachterij het indroogverlies compenseren door het warm geslacht gewicht met 0,5% te verhogen. Is de overschrijding meer dan 20 minuten, dan is een correctie van 1% verplicht.

Gewichtscorrecties voor de afrekening

Tijdstip aanvoer	Tijdstip slachten	Gewichtscorrectie
Na 14:00 uur	Voor 12:00 uur volgende werkdag	0%
Na 14:00 uur	Na 12:00 uur volgende werkdag	+ 1,25%
Voor 14:00 uur	Voor 12:00 uur volgende werkdag	+ 1,25%
Voor 14:00 uur	Na 12:00 uur volgende werkdag	+ 2,5%

Gewichtscorrecties na steken

De tijd tussen steken en wegen mag maximaal 45 minuten bedragen. Wanneer weging plaatsvindt na 45 minuten dan worden de volgende correcties toegepast:

Gewichtscorrecties na steken

Tijd tussen steken en wegen	Gewichtscorrectie
Minder dan 20 minuten	+ 0,5%
Meer dan 20 minuten	+ 1%

Afrekening

De slachterij dient bij de afrekening aan de leverancier een weegdocument en een gedagtekende factuur af te geven. Zo kan de leverancier nagaan of de gemaakte afspraken zijn nagekomen. Deze documenten moeten een aantal gegevens bevatten:

- de naam en het adres van de slachterij;
- de datum en tijdstip van weging en de aanvoerdatum als deze hiervan afwijkt. Zo kan de varkenshouder zien of zijn varkens hebben overgelegen;
- per vleesvarken de eigen code van het slachtmerk;
- per varken het uitbetalingsgewicht;
- per varken het op hele procenten afgeronde percentage mager vlees en het type.

Classificatie

In de gehele EU moet de slachtkwaliteit van varkens vastgesteld worden op basis van het percentage mager vlees. Dit is voorgeschreven in de Europese classificatieverordening. Nationaal is dit vastgelegd in de Regeling Marktordening Vlees. De bepaling van het vleespercentage in Nederland vindt plaats met een prikpistool, dat door de Europese Commissie is goedgekeurd.

Met het percentage mager vlees bedoelt de EU 'de verhouding tussen het totale gewicht van alle dwarsgestreepte spieren (vlees) enerzijds en het gewicht van het geslachte dier anderzijds'. Op deze manier vindt een uniforme en objectieve beoordeling plaats en zijn de resultaten van de metingen in alle lidstaten vergelijkbaar. In Nederland wordt naast het vleespercentage het type als kwaliteitskenmerk gehanteerd. Veel bedrijven voegen daarnaast de spek en spierdikte toe als kenmerk.

Mager vleespercentage

Het mager vleespercentage van de varkens wordt bepaald met het Capteur Gras Maigne (CGM) prikpistool. Met dit apparaat wordt aan de linker rugzijde, tussen de derde en vierde rib, een naald door het karkas gestoken. Door het verschil in lichtreflectie tussen spek en

vlees, worden de spek en spierdikte in millimeters bepaald. Een landelijk geldende formule rekt dat automatisch om tot een percentage mager vlees in tienden van procenten. Op basis van deze percentages kunnen geslachte varkens ingedeeld worden in verschillende categorieën. Het SEUROP-schema onderscheidt zes klassen. De SEUROP-klasse of het percentage mager vlees moet op het karkas worden aangebracht door middel van een stempel of label.

Mager vleespercentage	
SEUROP klasse	Aandeel magervlees %
S	> 60%
E	55 tot 60%
U	50 tot 55%
R	45 tot 50%
O	40 tot 45%
P	< 40%

Typering

Bij de beoordeling van het type wordt gelet op de mate van bespiering van het geslachte varken. Hierbij gaat het speciaal om de vorm en het volume van de belangrijkste delen: de hammen, de karbonadestrengen, de schouders en de buik.

- De hammen moeten zwaar, goed ontwikkeld en goed gevuld zijn.
- De karbonades moeten dik en zwaar zijn.
- De schouders moeten goed ontwikkeld en goed gespierd zijn.
- De buik moet vlezig zijn.

De typebeoordeling wordt weergegeven met de letters (in tabel):

- AA Uitzonderlijk goede bespiering
- A Goede tot zeer goede bespiering
- B Middelmattige bespiering
- C Vrij dunne bespiering

Voorbeelden van combinaties

Vleespercentage	Type	Kwaliteitsklasse	Handelsklasse
63%	AA	63 AA	S AA
58%	AA	58 AA	E AA
54%	A	54 A	U A
49%	B	49 B	R B
42%	C	42 C	O C

Uitbetaling

Uit een combinatie van het vleespercentage en het type ontstaat ten slotte het classificatieresultaat: de kwaliteitsklasse. Dit is de basis voor de uitbetaling naar kwaliteit.

Het percentage mager vlees is in tienden van procenten vastgesteld, maar wordt voor de uitbetaling afgerond op hele procenten: 0,5% en meer naar boven; minder dan 0,5% naar beneden. Daarnaast is het gewicht van belang. Iedere slachterij heeft de vrijheid om naar eigen inzicht prijsverschillen aan te brengen tussen percentages mager vlees, typen, gewichten en spier- en spekdikte.

Kwaliteitsbewaking classificatie

Kiwa CBS voert de classificatie volgens het SEUROP systeem uit. Voor de bewaking van de kwaliteit van het indelen van varkens in kwaliteitsklassen is de Commissie Kwaliteitsbewaking Classificatie (CKC) ingesteld. Deze commissie houdt onafhankelijk toezicht op de uitvoering van de classificatie door Kiwa CBS. CKC voert regelmatig parallelclassificaties op bedrijfsniveau uit. Daarnaast voert Kiwa CBS doorlopend interne kwaliteitscontroles op de uitgevoerde classificatiewerkzaamheden uit. Tevens heeft het controlecomité van de Europese Commissie de mogelijkheid om periodiek in alle lidstaten controles uit te voeren op de kwaliteit van de classificatie.

Kosten

Met de uitvoering van de classificatiewerkzaamheden en de controles op slachting en weging zijn uiteraard kosten gemoeid. Bij de slachterijen worden daarom per geslacht varken een bedrag in rekening gebracht. Actuele tarieven staan in de [Regeling Marktordening Vlees](#) vermeld. Op de afrekening moeten deze kosten gespecificeerd worden.

Prijswaarneming

Elke EU-lidstaat is verplicht de gemiddelde prijzen van de varkens wekelijks door te geven aan de Europese Commissie. Dit geldt voor de belangrijkste kwaliteitsklassen S en E. De Europese Commissie gebruikt deze prijzen voor eventuele marktondersteunende maatregelen. RVO.nl zorgt voor een correcte omrekening van de gegevens van de slachterijen tot één prijs per kwaliteitsklasse die voldoet aan de definitie van de Europese Commissie.

Dit is een publicatie van:

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

Prinses Beatrixlaan 2

Postbus 93144 | 2509 AC Den Haag

T +31 (0) 88 042 42 42

F +31 (0) 88 602 90 23

E klantcontact@rvo.nl

www.rvo.nl/agrarischondernemen

Deze publicatie is tot stand gekomen in opdracht van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat

© Rijksdienst voor Ondernemend Nederland | september 2019

Publicatienummer: 123889

De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl) stimuleert duurzaam, agrarisch, innovatief en internationaal ondernemen. Met subsidies, het vinden van zakenpartners, kennis en het voldoen aan wet- en regelgeving. RVO.nl werkt in opdracht van ministeries en de Europese Unie.

RVO.nl is een onderdeel van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat.